

Begrippenlijst Vroege Toets

Algemene informatie

Cognitieve capaciteiten:

Het vermogen om te kunnen leren, een indicatie voor het niveau van leerbaarheid. Het is een basis-capaciteit betreffende de aanpassing aan nieuwe problemen.

Didactische vaardigheden:

De schoolvorderingen.

Sociaal-emotioneel functioneren:

Het gedrag en het zelfbeeld van een leerling.

Praktijkonderwijs:

Leerlingen met een indicatie voor praktijkonderwijs hebben een IQ binnen de bandbreedte 60-80 én hebben een relatieve leerachterstand van 0,50 of meer op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen), waarbij minimaal één van de twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft.

VMBO met LWOO:

Leerlingen met een indicatie voor LWOO hebben een IQ binnen de bandbreedte 75-90 én hebben een relatieve leerachterstand tussen de 0,25 en de 0,50 op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen), waarbij minimaal één van de twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft.

Of leerlingen met een indicatie voor LWOO hebben een IQ binnen de bandbreedte 91-120 én hebben een relatieve leerachterstand tussen de 0,25 en de 0,50 op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen), waarbij minimaal één van de twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft en hebben een sociaal-emotionele problematiek, zoals faalangst, prestatie-motivatie of emotionele instabiliteit.

Onderzoek

Cognitief capaciteitenonderzoek

Totale cognitie:

Het vertegenwoordigt in hoge mate een algemene intelligentiefactor. Het vermogen om te kunnen leren, een indicatie voor het niveau van leerbaarheid. Het is een basiscapaciteit betreffende de aanpassing aan nieuwe problemen. De totale cognitie zegt iets over zowel het talige redeneervermogen als het rekenkundig/ruimtelijk inzicht. De gemiddelde totale cognitie ligt op 100.

Symbolische cognitie:

De nadruk ligt op ruimtelijk inzicht, overzicht, logische volgorde, inductief redeneren (er moet een regel ontdekt worden en daarna toegepast) en logisch redeneren. Het rekenkundig/ruimtelijk inzicht. Het wordt ook wel de performale cognitie of de praktische intelligentie genoemd.

Verbale cognitie:

De verbale cognitie heeft te maken met woordbetekenis, zinsbegrip en tekstbegrip, waarbij de aspecten woordkennis, begripsvorming en verbaal abstractievermogen (met name het kunnen ontdekken en toepassen van relaties tussen begrippen) een belangrijke rol spelen.

Subtest Synoniemen:

Bij deze subtest worden de kennis en de betekenis van woorden onderzocht. Deze opgaven doen een beroep op de woordenschat.

Subtest Analogieën:

Deze subtest onderzoekt het kunnen ontdekken van relaties tussen door woorden aangeduide concrete zaken, of abstracties, en het kunnen toepassen van de gevonden relaties in nieuwe situaties.

Subtest Categorieën:

Bij deze subtest wordt het kunnen vinden van een meer of minder logische relatie tussen begrippen onderzocht. De relaties zijn: gelijk, tegengesteld, soort, deel oorzaak en middel. De opgaven doen een beroep op het verbale inzicht, het verbale redeneren.

Subtest Getallen:

Deze subtest heeft betrekking op het logisch kunnen toepassen van rekenregels en rekenoperatoren op een rij getallen. Het kennen, en het kunnen toepassen, van de vier hoofdbewerkingen van het

rekenen is een noodzakelijke, maar niet voldoende voorwaarde voor het kunnen oplossen van de opgave. De hoofdbewerkingen van het rekenen zijn optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.

Subtest Rekenen:

Deze subtest doet een beroep op het snel en vaardig kunnen toepassen van de vier hoofdbewerkingen van het rekenen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen). Het kunnen ontdekken van de ordeningsprincipes van de opeenvolgende getallen (het zelf moeten ontdekken welke hoofdbewerkingen bedoeld zijn) geeft de overeenkomst aan met getalreeksen en onderscheidt de opgaven in de subtest van echte schoolvorderingsopgaven.

Subtest Uitslagen:

Deze subtest onderzoekt het vermogen zich driedimensionale figuren zich tweedimensionaal te kunnen voorstellen en omgekeerd. Met andere woorden, het in de voorstelling kunnen vouwen van een figuur in het platte vlak tot een object in de ruimte en omgekeerd. Deze opgaven doen een beroep op het ruimtelijke inzicht, het ruimtelijke voorstellingsvermogen.

Schoolvorderingen

Didactische leeftijd (DL):

Het aantal maanden dat een leerling onderwijs genoten heeft. De didactische leeftijd van de leerling wordt gemeten op het moment van toetsen. Van groep 3 tot en met groep 8 volgt een leerling jaarlijks 10 onderwijsmaanden; september tot en met juni. Toetsing in bijvoorbeeld de maand januari van groep 8 komt overeen met een DL van 55.

Didactische leeftijdsequivalent (DLE):

De DLE geeft het niveau aan dat door een gemiddelde leerling wordt behaald na -x- maanden onderwijs. Het niveau dat een leerling op een bepaald moment heeft bereikt wordt bepaald aan de hand van scores op toetsen of testen. Als een leerling bij het toetsen zich op het niveau van bijvoorbeeld halverwege groep 7 bevindt, dan heeft deze leerling een DLE van 45.

Relatieve leerachterstand:

De uitkomst van 1 minus (dle/dl). Een leerachterstand groter of gelijk aan 0,5 is een prestatie op het niveau van Praktijkonderwijs; een leerachterstand binnen de bandbreedte 0,25 tot 0,50 is een prestatie op het niveau van het leerwegondersteunend onderwijs. Een leerachterstand die kleiner is dan 0,25 komt overeen met een prestatie op het niveau van regulier vmbo of hoger.

Ruwe score:

Het aantal goede antwoorden/ goed gelezen woorden.

Sociaal-emotioneel functioneren

AVL (Apeldoornse vragenlijst):

In de AVL wordt gevraagd om een oordeel te geven over het functioneren van een leerling. Het gaat hierbij om een beoordeling door een leerkracht in het basisonderwijs. Het doel is een indruk te krijgen van relevante leerlingkenmerken die van invloed zijn op het gedrag en het sociaal-emotioneel functioneren.

NPV-J (Junior Nederlandse Persoonlijkheden Vragenlijst):

De NPV-J is een vragenlijst die vijf persoonlijkheidskenmerken meet. De NPV-J wordt ingevuld door de leerling zelf. Wanneer een leerling een score lager dan 3 of hoger dan 6 heeft, dan is de score afwijkend. De vragenlijst bestaat uit de volgende persoonlijkheidskenmerken:

Inadequatie:

In de items van deze schaal komen vage lichamelijke klachten, een gedrukte stemming, vage angsten en insufficiënte gevoelens naar voren. Kinderen die hoog scoren op deze schaal, beschrijven zichzelf in het algemeen als gespannen en angstig en geven aan veel insufficiënte gevoelens te hebben. Ze worden gekenmerkt door moeilijk te zijn in de omgang. Bij kinderen die laag scoren is dit niet het geval.

Volharding:

De items verwijzen naar een positieve taakopvatting, het goed aangepast zijn aan de eisen van het (school)werk, het willen beantwoorden aan hoge verwachtingen, het zich aan afspraken willen houden en het ordelijk willen laten verlopen van dingen. Kinderen die hoog scoren op deze schaal worden gekenmerkt als rustig en hebben een positieve taakopvatting en doorzettingsvermogen. Kinderen die laag scoren worden gekenmerkt door minder gestructureerd werken, minder voorspelbaar gedrag en door slordigheid.

Sociale inadequatie:

De items van de schaal verwijzen naar het vermijden van of het zich ongelukkig voelen in sociale contacten. Kinderen die hoog scoren op deze schaal worden gekenmerkt door zich vaak afzijdig te

houden van anderen kinderen in een groep en door minder in staat te zijn tot het onderhouden van sociale contacten. Kinderen die laag scoren worden gekenmerkt door graag contacten met anderen te onderhouden en door meestal goed in een groep te functioneren.

Recalcitrantie:

De inhoud van deze items kan worden gekenmerkt door het zich willen afzetten tegen anderen, het wantrouwen tegen anderen en het alleen zaken willen oplossen. Kinderen die hoog scoren worden vaak gekenmerkt door een wantrouwende en negatieve instelling van waaruit ze zich afzetten tegen anderen. Bij kinderen die laag scoren is dit niet het geval.

Dominantie:

In de inhoud van de items komt naar voren of iemand de baas wil spelen en of iemand vertrouwen in eigen kunnen heeft. Bij de interpretatie van deze schaal is meer dan voorzichtigheid geboden. Kinderen die hoog scoren lijken te worden gekenmerkt door zelfverzekerdheid, door weinig beïnvloedbaar te zijn en door soms 'bazig' te zijn. Bij kinderen die laag scoren is dit niet het geval.